

Jak cudzoziemka może legalnie zatrudnić nianię w Polsce?

Igor Kyrzewski · 27.05.2025 · Ogólne

▣ Wprowadzenie

W Polsce można legalnie zatrudnić nianię bez zakładania działalności gospodarczej – także jako osoba fizyczna, zarówno obywatelka Polski, jak i **cudzoziemka przebywająca legalnie**. Najwygodniejszą i najczęściej stosowaną formą jest tzw. **umowa uaktywniająca** – z dopłatą z ZUS. Poniżej wyjaśniamy wszystkie warunki krok po kroku.

▣ 1. Kto może legalnie zatrudnić nianię?

Zgodnie z ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych:

▣ **Każdy rodzic lub opiekun prawny**, który:

- pracuje lub prowadzi działalność w Polsce (na etacie, zleceniu lub JDG),
- jest legalnie zamieszkały na terytorium RP (także jako cudzoziemiec),
- ma dziecko w wieku **od 20 tygodnia do 3 lat** (wyjątkowo do 4 lat, jeśli nie ma miejsca w żłobku).

▣ Obywatelka innego kraju może zatrudnić nianię **jeśli sama przebywa legalnie w Polsce** i ma **numer PESEL** oraz prawo do zatrudniania (np. karta pobytu rezydenta czy pobyt stały, wiza typu D, pobyt czasowy).

▣ 2. Na jakiej podstawie zatrudnić nianię?

▣ **Umowa uaktywniająca** – najwygodniejsza forma

To szczególny typ **umowy zlecenia**, zawierany między rodzicem a nianią, na podstawie **art. 50 ustawy o opiece nad dziećmi do lat 3**.

Korzyści:

- legalne zatrudnienie bez zakładania firmy,
- **ZUS i składki opłaca państwo** – jeśli dziecko jest w wymaganym wieku,
- umowa jest „cywilna” – bez obowiązków kadrowych jak przy umowie o pracę,
- łatwa do zawarcia i zgłoszenia online.

☐ 3. Jakie są warunki umowy uaktywniającej?

- Wiek dziecka - od 20 tygodni do ukończenia 3 lat (wyjątkowo do 4)
- Miejsce pracy - w domu dziecka (rodzica)
- Status niani - osoba pełnoletnia, niekarana, z prawem do pracy w Polsce
- Zgłoszenie do ZUS - przez rodzica w terminie 7 dni

☐ Niania nie może być zatrudniona jednocześnie przez firmę rodzica ani prowadzić działalności jako opiekunka w tej samej relacji.

☐ 4. Czy niania może być cudzoziemką?

☐ Tak – ale musi posiadać:

- **legalny pobyt** w Polsce (np. karta pobytu, wiza, status uchodźcy),
- **zezwolenie na pracę** lub **zwolnienie z obowiązku zezwolenia** (np. obywatelka Ukrainy ze statusem UKR),
- **PESEL lub NIP** (do zgłoszenia do ZUS).

☐ 5. Jak zawrzeć umowę i zgłosić ją do ZUS?

Krok po kroku:

1. Sporządź **umowę uaktywniającą** (na piśmie):

- określi strony, dane dziecka, zakres obowiązków, wynagrodzenie, datę, podpisy.
2. Wypełnij formularze ZUS:
 - **ZUS ZFA (jeśli rodzic nie był płatnikiem)**
 - **ZUS ZUA (dla niani)** – zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych
 3. Złóż dokumenty do ZUS (papierowo lub przez PUE ZUS) **w ciągu 7 dni od rozpoczęcia umowy**
 4. **ZUS opłaca składki za nianię** od minimalnego wynagrodzenia brutto – rodzic opłaca tylko składkę od nadwyżki (jeśli płaci więcej)

☐☐ Niania ma prawo do:

- ubezpieczenia zdrowotnego,
- urlopu chorobowego (L4),
- zasiłku macierzyńskiego (jeśli spełnia warunki).

☐☐ 6. Alternatywy dla umowy uaktywniającej

Umowa zlecenie (zwykła) - dla dzieci starszych niż 3-4 lata - pełny ZUS po stronie rodzica

Umowa o pracę - rzadko spotykana, kosztowna - wszystkie obowiązki kadrowe i płacowe

JDG niani (samozatrudnienie) - niania jako firma - rodzic nie może odliczać kosztów, brak ZUS refundacji

Agencja opiekunek - formalności po stronie agencji - zwykle droższa opcja

☐☐ Podstawa prawna

- **Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3**
- **Kodeks cywilny - umowa zlecenia**

- **Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych**
- **Ustawa o cudzoziemcach** i rozporządzenia wykonawcze

➤ Podsumowanie

- Czy cudzoziemka może legalnie zatrudnić nianię? - ☐ Tak, jeśli przebywa legalnie w Polsce
- Czy można zatrudnić nianię bez firmy? - ☐ Tak, przez umowę uaktywniającą
- Kto opłaca ZUS niani? - ☐ Państwo (do limitu)
- Czy niania musi być Polką? - ☐ Nie – ale musi mieć prawo do pracy
- Czy trzeba zgłaszać nianię do urzędów? - ☐ Tak – do ZUS w ciągu 7 dni